

SÖĞÜT

Ankara'nın akşamlarına bayılıyorum. Sanki dünyayı dümdüz bir kum sathı hâlinde ördükten sonra kendisini her tarafa aynı adaletle dağıtmış olmayan tabiat, bu unutulmuş köşeyi, yirmi dört saatte bir, gurup vakti hatırlıyor, mahzun ve nedametli gözünü güneşin batışından gecenin inişine kadar onun üstünden ayırmıyor.

Fransızcada "Crépuscule" kelimesinin mukabili lisanımızda yok. Ona fecir diyemeyiz. Zira fecir yalnız sabaha, "Crépuscule" ise hem sabah hem akşama aittir. Güneşin batışından yıldızların en keskin ışıklar ile parıldayışına kadar dağ arkasında kaybolan bir ses gibi koyulaşa koyulaşa geceye karışan alacalık memleketimizin hemen her tarafında pek çabuk geçer.

Onun için batıyla gecenin arasına sıkışmış olan bu devreye lisanımız, bir isim verecek kadar aşına değildir. "Edebiyatı Cedit"den evvelki şairlerimizi mesteden ve bülbül gibi öttüren, Çamlıca tepesinden seyredilecek bir gurup pek güzel olabilir. Fakat bu güzellik, batan güneşin suda eriyecek son ateş halkasına kadar devam eder. Ondan sonra başlayacak güzellikse gecenin hudutları içindedir.

Fakat Ankara, tabiatın bu çıplaklığına mağrur öksüzü, bu akşam fecrini o kadar derin yaşıyor ki, mahallenin kutsîleşmiş bir münzevisini ziyaret eden düğün alayları hâlinde, tabiatın, eteğinin dibine kadar sokulduğunu ve bir damlasında bir çiçek

deryası saklı, keskin renkli ilâhî bir şurup hâlinde semalarından akıp gittiğini seziyor.

Geçen akşam Gazi'nin heykeline doğru çıkan geniş caddenin üstünde geziniyordum, koskoca caddede benden başka kişiler yoktu. Böyle bir dekor içinde yalnızlık, insanı alışılmamış bir gururun yedi kat arşına çıkarıyor. İnsan, gölgesine minarenden bakar gibi bakıyor. En kısa, en rahat adımın içine, bir mevsimden bir mevsime geçecek kadar mesafe doluyor.

Dümdüz uzayan caddenin hatlarını birleştirdiği noktada bir araba gördüm. Araba, gecenin yaklaşışındaki sür'ate ayak uydurmuş, her an biraz daha yakın, biraz daha belli, bana doğru ilerliyordu. Tek atlı bir yük arabası.

Arabacı atının dizginlerini bırakmış, oturduğu yerde bir yem torbası kadar ufak ve silik kalmıştı. Araba hiçbir tahmine uymayan, karmakarışık bir gölge hâlinde garip bir yük taşıyordu.

Bir hizaya geldiğimiz zaman yükün manzarası ta ciğerime kadar işledi. Arabanın taşıdığı şey, köklerinden çıkarılmış bir söğüt ağacıydı.

Bu zarif ağacın arabaya ince bir endam hâlinde yalnız gövdesi sığıyor, dallarıyla yaprakları gür bir saç demeti gibi keskin taşlar üzerinde sürünüyordu. Durdum. Arabanın arkasından bakmaya başladım. Kim bilir hangi su başında alıştığı cömert toprağı terk ederek yalçın yüzlü aşıkının topraklarından ince damarlarını geçirmeye gelen bu ağaç, gözüme, ağlayan fakat hüznü içinde mes'ut bir gelin gibi göründü.

Düşündüm ki söğüt içli ve ketum Anadolu'nun en canlı remzidir.

Hangi yanık halk türküsünde söğüdün ismi geçmez? Hangi köyün kapısında söğütler perde kurmaz? Her su bir söğüdün dibine kıvrılır ve her yol bir söğüde çıkar.

Her duygunun yastığı bir söğüdün dibidir. Anadolu onun dibinde sevişir, ayrılır, kavuşur, düşünür. Aşk, hasret gurbet, sıla hep odur. Söğüt topraktan değil Anadolu'nun ruhundan çıkmış gibidir. Onun için o ruhun şahsiyetine en güzel timsal odur.

Gözümüzün önündeki manzara değişti ve Asya dağlarından Anadolu yaylasına inen Boz Kurdan, sihirli bir su yüzünde, gözlerinin ateşine dala dala bir söğüt ağacına istihalesini seyrettim.